

Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

11. posiedzenia 3. sesji 3. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 22. listopada 1872.

Treść: Spis petycyj wniesionych do Sejmu. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego względem przekroczenia uchwalonego na rok 1872 budżetu żandarmeryjnego z dodatkowym preliminarzem do kwartalnego żandarmeryi na rok 1873. — Sprawozdanie komisji edukacyjnej nad wnioskiem Wydziału krajowego o władzach nadzorczych dla szkół ludowych. — Przyjęcie §. 21 w treści zmienionej na wniosek p. JE. hr. Gołuchowskiego. — Przyjęcie całej ustawy o nadzorach miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych w trzecim czytaniu. — Wniosek dodatkowy p. Zawrowskiego w przedmiocie obowiązkowej znajomości obu języków krajowych ze strony inspektorów okręgowych. — Przemowy pp. Sawczyńskiego i JE. hr. Gołuchowskiego. — Przyjęcie wniosku p. Zawrowskiego. — Przedłożenie Wydziału krajowego względem udzielenia prawa do poboru opłaty kopytkowej gminie miasta Brodów. — Drugie i trzecie czytanie przedłożeń Wydziału krajowego względem udzielenia prawa poboru myt Radom powiatowym w Tarnowie, Wieliczce i Rzeszowie oraz gminie Bereźnicy. — Sprawozdanie komisji petycyjnej. — Drugie i trzecie czytanie przedłożeń Wydziału krajowego względem pozwolenia na pobór wyższych dodatków gminnych gminom Chodakówka, Dębów, Grzęska, Mokra strona, Mirocin, Pantalowice, Siennów, Studziana Żuklin, Matyjowice, Myszyzna.

Początek posiedzenia o godz. 11tej minut 20
przed południem.

Posłów obecnych 115.

Przewodniczący Marszałek: Jaśnie O.
książe Leon Sapieha.

Ze strony c. k. Rządu: JW. Oswald
Bartmański, wice-prezydent c. k. Namiestnictwa
c. k. radca dworu.

Sekretarze: Pp. Wereszczyński, Jasiński,
zastępca sekretarza x. Zakliński.

Ks. Marszałek: Jest dostateczna liczba
pp. posłów, więc posiedzenie otwarte. P. Sekretarz
odczyta protokół.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta pro-
tokół):

Ks. Marszałek: Żąda kto głosu, co do
protokółu? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, pro-
tokół przyjęty.

P. Czajkowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Czajkowski ma głos.

P. Czajkowski: Komisya petycyjna odstepuje następujące petycje do właściwych specjalnych komisyj, mianowicie: Petycję klasztoru panien Benedyktynek we Lwowie obrz. ormiańskiego, o subwencyę na ukończenie rozpoczętego odbudowania szkoły klasztornej do komisji edukacyjnej.

Petycję przełożonego zakonu OO. Franciszkańców, o zapomogę na odbudowanie kościoła Franciszkańskiego w Krośnie do komisji budżetowej; tę w szczególności dlatego, ponieważ na wczorajszym posiedzeniu podobna petycja wniesiona ze strony wydziału powiatowego w Krośnie odesłana została do komisji budżetowej, dlatego i ta, jako łączna z tamtą do tej komisji się odsyła.

Petycja nauczycieli zakładu głuchoniemych we Lwowie o przyjęciu ich płac na fundusz krajowy, jako do komisji edukacyjnej należąca udziela się tejże komisji.

Petycję 46 gmin o reformę ustawy drogowej, o zniesienie przymusu propinacyi i ponoszenia kosztów szpitalnych z funduszu krajowego, niemniej o połączeniu obszarów dworskich z gminą, odsyłają się do komisji administracyjnej.

Petycję gminy miasteczka Wareża o uwolnienie od obowiązku rozszerzenia drogi z Winnic do Uśmierza, do komisji drogowej.

Petycję Wydziału Rady powiatowej Sądeckiej o subwencyę na drogi gminne, odsyła się do komisji drogowej.

Również odsyła się do komisji drogowej, petycja gminy Petryna, w powiecie Mieleckim o odwołanie egzekucyi wojskowej w przedmiocie naprawy drogi przez las dworski prowadzącej.

Dalej odsyła się do komisji administracyjnej petycja Rady powiatowej Krośnieńskiej, w przedmiocie postępowania władzy przy wymiarze podatku dochodowego, tudzież petycja wydziału. Do tejże komisji odsyła się petycja Rady powiatowej w Starem mieście, względem wniosku wydziału powiatowego Jasielskiego, o urządzeniu gmin zbiorowych, o leczeniu ubogich chorych w szpitalu na koszt kraju i o innych przedmiotach.

Nakoniec do komisji edukacyjnej odsyła się petycja Rady szkolnej w Jamnicy, z zażaleniem przeciw Radzie szkolnej i wydziałowi powiatowemu

w Stanisławowie, o wzbronienie jej używania języka ruskiego.

Ks. Marszałek: Mamy spis petycyj.

Sekretarz p. Wereszczyński (czyta spis petycyj, wniesionych po dzień 21. listopada):

S p i s

petycyj po dzień 21. listopada 1872 do Sejmu wniesionych.

233. Gmina miasta Krosna przez p. J. Jasińskiego o udzielenie zapomogi dla dotkniętych w dniu 13. września klęską pożaru mieszkańców.

234. Gmina miasta Tarnowa przez p. Rutowskiego w sprawie zakładania szkół ludowych i uregulowania płac dla nauczycieli.

235. Taż gmina przez p. Rutowskiego w przedmiocie kwaterowania c. k. wojska.

236. Gmina miasta Podbuża przez p. Paszkowskiego w sprawie zakładania szkół ludowych i uregulowania płac dla nauczycieli.

237. Gmina Winniki przez p. Ławrowskiego o podwyższenie dotacyi dla szkoły ludowej w Winnikach.

238. Julia Szczęsnowiczowa matka ś. p. Juliusza Szczęsnowicza b. archiwisty Wydziału krajowego przez p. Pietruskiego o wyznaczenie corocznego datku na utrzymanie i wychowanie sierot pozostałych po ś. p. Szczęsnowiczu.

239. Komitet dla niesienia pomocy pogorzecom Dobromilskim przez p. Gniewosza o udzielenie mieszkańcom miasta Dobromila bezzwrotnej zapomogi i bezprocentowej pożyczki.

240. Wydział pow. przez posła hr. Golejewskiego w przedmiocie zmiany i uzupełnienia ustawy o policyi polowej.

241. Lekarze szpitali krakowskich przez posła Hoszarda o przyznanie im dodatku z powodu drożyzny.

242. Wydział pow. w Horodence przez p. Golejewskiego w sprawie uwolnienia od wojska jednaka syna wdowy, która powtórnie za mąż poszła pomimo że ojczym zdolny jest do pracy.

243. Tenże Wydział pow. przez p. hr. Golejewskiego w przedmiocie przeniesienia kosztów leczenia chorych na fundusz krajowy.

244. Pogorzelcy gminy Uwsie przez p. Emila Torosiewicza o udzielenie zapomogi w kwocie 1250 złr. z funduszków krajowych.

245. Gmina Winniki przez p. Ławrowskiego o przedłużenie kontraktu dzierżawy propinacji celem wprowadzenia targów i jarmarków w Winnikach i o pierwszeństwo wrazie sprzedaży praw propinacji.

246. Wydział pow. w Zbarażu przez p. Kaczałę w sprawie zaprowadzenia szkół ludowych i uregulowania plac dla nauczycieli.

247. Tenże Wydział przez p. Kaczałę w przedmiocie zniesienia praw propinacji.

248. Tenże Wydział przez p. Kaczałę względem przeniesienia kosztów leczenia ubogich chorych w szpitalach powszechnych na fundusz krajowy.

249. Tenże wydział przez p. Kaczałę o zaprowadzenie sądów pokoju.

250. Gminy Jabłonka i Nozdrzec przez posła Skrzyńskiego w sprawie oddania im dostawy szutru na drodze Rzeszowsko-Sanockiej bez licytacji dla dania zarobku ludności głodem dotkniętej.

251. Wydział pow. w Jaworowie przez posła Szeptyckiego w sprawie urządzenia szkół ludowych.

252. Tenże wydział przez p. Szeptyckiego w przedmiocie ustanowienia powiatowej straży polowej.

253. Wydział pow. w Bóbrce przez p. Czajkowskiego o pozostawienie drogi krajowej Lwowsko-Rohatyńskiej w jej dotychczasowej kategorii i uchwalenie budowy drogi krajowej z Bóbrki do stacyi kolejowej w Chlebowicach wielkich.

254. Zbiorowa petycja właścicieli ziemskich i gmin pow. Bobreckiego przez p. Czajkowskiego o utrzymanie i nadal istniejącej drogi Lwowsko-Rohatyńskiej jako krajowej i o budowę drogi z Bóbrki do kolei Lwowsko-Czerniowieckiej w Chlebowicach.

255. Gmina miasta Nowego-Sącza przez posła Dunajewskiego w przedmiocie kwaterowania c. k. wojska.

256. Starkel Juliusz członek krajowej Rady szkolnej przez p. Wolskiego o podniesienie wynagrodzenia za czynności w krajowej Radzie szkolnej od 1go stycznia 1872 r. do 1.800 zł. rocznie.

257. Zwierzchność gminna Niżniów górny przez p. Hoppena o wyjednanie ażeby sekwestracją za dawne pożyczki głodowe i daniny urbaryalne zaniechano a zaległości same umorzone zostały.

258. Bobrzyńska Zofia wdowa po lekarzu ordynującym przy szpitalu ś. Łazarza w Krakowie przez p. Hallera o udzielenie pensyi na wychowanie nieletniej córki Zofii.

259. Zbór izraelicki we Lwowie przez posła Kallira w przedmiocie zamierzonego zlania funduszu normalnego żydowskiego z galicyjskim i krakowskim w jeden ogólny fundusz krajowy.

(Przy petycyi l. 238 p. Szczęsnowiczowej.)

P. Pietruski: Wnoszę, aby petycja dzieci po Henryku Szczęsnowiczu była odesłana do komisji finansowej.

Ks. Marszałek: Jest wniosek, aby petycję dzieci po Szczęsnowiczu odesłać do komisji finansowej. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęty.

(Przy petycyi l. 244 pogorzalców gminy Uwsie.)

P. Kerepin: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Kerepin ma głos.

P. Kerepin: Ja proszu, co sia tycze tej petycyi, aby buła bez drukowania odesłana do komisji administracyjnej.

Ks. Marszałek: Wszystkie prośby o zapomogę odsyłane bywają do komisji budżetowej, bo to są sprawy czysto pieniężne.

P. Kerepin: To ja proszu, aby odesłaty do komisji finansowej, ale bez drukowania.

(Przy petycyi l. 259 zboru izraelickiego we Lwowie.)

P. Kallir: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Kallir ma głos.

P. Kallir: Proszę, aby tę petycję odesłać do komisji edukacyjnej.

Ks. Marszałek: Kto jest za tem, aby tę petycję odesłać do komisji edukacyjnej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek przyjęty.

Przystępujemy teraz do porządku dziennego. Na pierwszym miejscu mamy pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego względem przekroczenia uchwalonego na rok 1872 budżetu zan-

darmeryjnego z dodatkowym preliminarzem do kwaterukowego żandarmerji na r. 1873. P. Smolka jest sprawozdawcą.

Ob. Aleg.
XLV.

P. Smolka (z trybuny zaczyna czytać).

P. Dzwonkowski: Prosimy o uwolnienie od czytania.

P. Smolka: Pod względem formalnego załatwienia stawiam wniosek, aby to sprawozdanie do komisji finansowej było odesłane.

Ks. Marszałek: Jest wniosek, aby sprawozdawcę uwolnić od czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek przyjęty.

Następuje sprawozdanie komisji edukacyjnej nad wnioskiem Wydziału krajowego o władzach nadzorczych dla szkół ludowych. Sprawozdawca p. Tarnowski ma głos.

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski: Po wczorajszej uchwale wysokiej Izby, która w §. 21 ustawy stanowi, że kraj dzieli się na 37 okręgów szkolnych, wypadło komisji zastanowić się nad tym paragrafem i zmienić go stosownie do uchwały. Pokazało się przecież, że w niektórych przypadkach nie można było zastosować się do życzenia wys. Izby, ażeby każdy okręg szkolny miał składać się tylko z dwóch powiatów. Niektóre powiaty z powodu swego geograficznego położenia byłyby musiały zostać same. Z tego wynika, że w czterech razach odstąpiliśmy od tej reguły, łącząc trzy powiaty w jeden okręg szkolny; byłoby tych zatem 35, z dodatkiem zaś dwóch miast głównych, które mają swój statut, t. j. Krakowa i Lwowa, 37. §. ten zatem miałby brzmieć:

„Kraj dzieli się na 37 następujących okręgów szkolnych:

1. Okręg szkolny miasta Lwowa.
2. Okręg szkolny miasta Krakowa.
3. Okręg szkolny Krakowski obejmujący powiaty polityczne Krakowski i Chrzanowski.
4. Wadowicki (powiaty polityczne Wadowice, Biała, Żywiec).
5. Myślenicki (Myślenice, Nowy Targ).
6. Nowo-Sądecki (Nowy Sącz Limanowa).
7. Gorlicki (Gerlice, Grybów).
8. Bocheński (Bochnia, Wieliczka).
9. Tarnowski (Tarnów, Brzesko).
10. Pilzneński (Pilzno, Dąbrowa).
11. Jasielski (Jasło, Krosno).
12. Mielecki (Mielec, Tarnobrzeg).
13. Ropczycki (Ropczyce, Kolbuszowa).
14. Rzeszowski (Rzeszów, Łańcut, Nisko).
15. Sanocki (Sanok, Brzozów, Lisko).
16. Przemyski (Przemysł, Bircza).
17. Jarosławski (Jarosław, Cieszanów).

18. Mościski (Mościska, Jaworów).
19. Samborski (Sambor, Stare miasto).
20. Drohobycki (Drohobycz, Turka).
21. Stryjski (Stryj, Żydaczów).
22. Kałuski (Kałusz, Dolina).
23. Gródecki (Gródek, Rudki).
24. Lwowski (Lwów, Bóbrka).
25. Sokalski (Sokal, Kamionka Strumiłowa).
26. Żółkiewski (Żółkiew, Rawa).
27. Złoczowski (Złoczów, Brody).
28. Brzeżański (Brzeżany, Podhajce).
29. Rohatyński (Rohatyn, Przemyślany).
30. Tarnopolski (Tarnopol, Skala, Zbaraż).
31. Husiatyński (Husiatyn, Trembowla).
32. Zaleszczycki (Zaleszczyki, Borszczów).
33. Czortkowski (Czortków, Buczacz).
34. Śniatyński (Śniatyn, Horodenka).
35. Kołomyjski (Kołomyja, Kossów).
36. Nadwórniański (Nadwórna, Bohorodczany).
37. Stanisławowski (Stanisławów, Tłumacz).

Siedziba każdej Rady szkolnej okręgowej jest w tem mieście, od którego okręg szkolny nosi nazwisko. Miasta, które otrzymają własny statut, mogą tworzyć osobny okręg szkolny z osobnemi Radami szkolnemi okręgowemi.“ Ustęp ostatni odnosi się do Krakowa i Lwowa.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Sprawozdawca nie ma nic do zauważania, więc przystępujemy do głosowania. P. sprawozdawca odczyta jeszcze raz ten paragraf.

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski (czyta powtórnie paragraf 21).

Ks. Marszałek: Kto jest za przyjęciem tego paragrafu w tej stylizacji zechce wstać. (Większość.) Jest większość, więc paragraf przyjęty.

P. x. Krasicki: Proszu o hołos.

Głosy: Nie można; rozprawa zamknięta.

P. Pietruski: Prosimy o trzecie czytanie bez czytania.

Ks. Marszałek: Kto jest za tem, aby przystąpić od razu do trzeciego czytania bez czytania zechce wstać. (Większość.) Jest większość, więc przystąpimy do trzeciego czytania.

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski: Przed trzecim czytaniem muszę zwrócić uwagę, że w §. 5 jest powiedziane: „Przewodnik szkoły jest jej reprezentantem.“ We wniosku do ustawy o utrzymaniu szkół komisja przyjęła podług wskazówek rządowych słowa: „Kierownik szkoły jest jej reprezentantem.“ Trzebaby więc tę terminologią zastosować i powiedzieć: „Kierownik szkoły jest jej reprezentantem.“

Ks. Marszałek: Poddaję to pod głosowanie. Kto się zgadza z przyjęciem tej stylizacji zechce rękę podnieść. (Większość.) Przyjęta. Kto jest za przyjęciem całej tej ustawy w trzecim czytaniu zechce wstać. (Większość.) Jest większość, więc ustawa w trzecim czytaniu przyjęta (jak Aleg. -/.)

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski: Tem samem jest załatwiona petycja Rady powiatowej Limanowskiej l. 29, żądająca zastosowania okręgów szkolnych do powiatów politycznych, równie jak i petycja l. 228 zarządu głównego pedagogicznego we Lwowie w sprawie projektu do ustawy o władzach nadzorczych szkolnych, która to petycja komisji oddaną została dopiero wczoraj już po uchwaleniu ustawy o nadzorach szkolnych w drugim czytaniu.

Ks. Marszałek: Jest wniosek dodatkowy do tej ustawy postawiony przez p. Ławrowskiego. Pan sprawozdawca zechce go odczytać.

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski (czyta):

„Wzywa się c. k. Rząd do pilnej baczności, aby inspektorowie okręgowi szkół ludowych w okręgach z mieszaną narodowością polską i ruską posiadali dokładną znajomość obudwu języków krajowych i czuwali z równą pilnością nad ich nauką.“

(Mówi) Wniosek ten nie był odesłanym do komisji, nie zatem w jej imieniu powiedzieć o nim nie mogę.

P. Ławrowski: Proszu o hołos.

Ks. Marszałek: P. Ławrowski ma głos.

P. Ławrowski: Pry dyskusji nad toju ustawoju stawlałem do §. 31. jeden a do §. 32. druhyj dodatok.

No, poneże wys. Izba skazała, że ne należy do toj ustawy wykazyty, jakii własnosty inspektory okružnyi maty dołżnyi, zhodyłjem sia na toje, aby tyi 2 dodatki były pryniatyi w uchwali, i jako uchwała były poza okruhom samoi ustawy. — Upraszaju dla toho, aby wys. Izba tyi moji dodatki chatiła pereminyty w uchwału i jako uchwału Sojma naszoho do tohu wnesku dołuczty.

P. Sawczyński: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Sawczyński ma głos.

P. Sawczyński: Podczas dyskusji wczorajszej nad wnioskiem p. Ławrowskiego naleząc do komisji ednkacyjnej, a z drugiej strony uważając, że wniosek taki w ustawie nie koniecznie miały odpowiednie miejsce, głosowałem przeciw wnioskowi.

Jednakowoż co się tyczy teraz tu wniesionego wniosku, który jest poza obrębem ustawy, a względem którego jak sprawozdawca oświadczył, komisya nie powzięła żadnej uchwały, z mego osobistego stanowiska nie miałbym nic do zarzucenia. Zastrzedz muszę tylko fakt, że ile mi wiadomo dotychczas w ten sposób postępowano. Zresztą wiadomo, że z tutejszych władz krajowych propozycja do takich nominacyj wychodziła, a nominacja na inspektorów okręgowych następowała w Wiedniu przez ministra oświaty i wyznań. Wszelako ponieważ tu jest dana wskazówka rządowi, jak ma w tym względzie postępować, dlatego popieram tę dodatkową uchwałę z tego powodu, że takowa jako osobna uchwała ma swoje znaczenie, a w ustawie samej niestosowałyby się do jej całości.

P. Namiestnik hr. Gołuchowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Gołuchowski ma głos.

P. Namiestnik hr. Gołuchowski: Ja także z wnioskiem p. Ławrowskiego zupełnie się zgadzam, i potwierdzam fakt, który podał p. Sawczyński, że w tym względzie Rada szkolna o ile to do jej kompetencji należy, z wszelką oględnością postępowała; słusznie jednak podniósł dalej p. Sawczyński, że nominacje zależą od ministra. Rada szkolna obierając inspektorów ma na to wzgląd, aby ci inspektorowie okręgowi dokładnie byli obznajomieni tak z językiem polskim jak ruskim. Tu tylko zrobię tę uwagę, że wniosek p. Ławrowskiego stosuje się do dziś powziętej uchwały, a właściwie powinienby być postawiony wtedy, gdyby szło o nominację dalszych inspektorów rad okręgowych; wtedy byłoby to na czasie. Ale zdaje mi się, że p. Ławrowskiemu na tem zależy, aby przy terażniejszym położeniu tych inspektorów, którzy dziś są mianowani, rada szkolna miała wzgląd na to, aby obydwoma językami dokładnie władali, przeto nie sprzeciwiam się temu, lecz oświadczam, że staraniem rady szkolnej było takich znaleźć inspektorów, którzy obydwoma językami uależycie władają, a jeżeli na niektórych co się podawali, Rada szkolna względu nie miała, to przyczyna leży w tem, że mieli taki sposób pisowni, na który Rada szkolna zgodzić się nie mogła.

P. x. Król: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. x. Król ma głos.

P. x. Król: Względem wniosku trzebaby coś stanowczego powiedzieć, a mianowicie, czyli także

w Tarnowskiej dyciezyi, gdzie tylko kilka na granicy węgierskiej w Sandeckiem mamy kościołów ruskich, czyli i tam inspektorowie, mając do czynienia tylko z polską ludnością, są obowiązani koniecznie uczyć się i umieć język ruski.

P. Dzwonkowski: Proszę o głos.

Ks. Marszałek: P. Dzwonkowski ma głos.

P. Dzwonkowski: Mnie się zdaje, że obawa x. kanonika Króla jest w tem miejscu nieuzasadnioną, bo w okręgu, do którego Tarnów należy pod względem kościelnym znajdują się dwa okręgi szkolne, Brzesko i Tarnów, a w tych okręgach inspektorowie nie potrzebują mówić językiem ruskim, bo tam niema ani jednego rusina.

P. Dunajewski: Proszę o zamknięcie dyskusyi.

Ks. Marszałek: Jest wniosek zamknięcia dyskusyi; kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść. (Większość). Dyskusya zamknięta. Do głosu nikt więcej nie jest zapisany, więc podaję wniosek p. Ławrowskiego pod głosowanie. Proszę wprzód jeszcze raz takowy odczytać.

Sprawozdawca p. St. hr. Tarnowski (czyta) powtórnie wniosek): „Wzywa się c. k. Rząd do pilnej baczności, aby inspektorowie okręgowi szkół ludowych w okręgach z mieszaną narodowością polską i ruską posiadali dokładną znajomość obudwu języków krajowych i czuwali z równą pilnością nad ich nauką.“

Ks. Marszałek: Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce wstać. (Większość powstaje). Wniosek przyjęty.

Następuje z porządku dziennego przedłożenie Wydziału krajowego względem udzielenia prawa poboru do myt. Sprawozdawcą jest p. Gross.

Sprawozdawca p. Gross (czyta):

S p r a w o z d a n i e

Wydziału krajowego o nadaniu gminie miasta Brodów prawa do poboru opłaty kopytkowej przy istniejących już pięciu rogatek miejskich.

Wysoki Sejmie!

Gmina miasta Brodów, od najdawniejszych czasów posiadała tytuł do pobierania myta drogowego przy wjeździe na ulice Lwowską i Leszniowską.

Prawo to sięga jeszcze tej epoki, kiedy miasto Brody było dokoła obwarowaniem, a wjazd do miasta otworzony był tylko dwiema poszczególnionymi ulicami.

Opłata mytnicza nosiła wówczas nazwę „bramowego.“

Przy zmianie późniejszego ustroju politycznego, wysokie Gubernium galicyjskie, reskrytem z dnia 1. lipca 1817 r. i dekretem z dnia 3. maja 1822, uznało powyższy dochód gminny przy obydwóch wjazdach za obowiązujący nadal, zmieniając jedynie nazwę „bramowego“ na tytuł „opłaty mytniczej.“

W miarę rozszerzania się i wzrostu miasta wreszcie w naturalnem następstwie zniesienia fortyfikacyi, powstało do chwili obecnej pięć nowych wjazdów, przy których zarząd gminny miasta Brodów zaprowadzał stopniowo przepisaną opłatę mytniczą, inaczej bowiem, opłata ta, przy dwóch tylko pierwotnych rogatek praktykowana, z całą swobodą objeżdżaną byłaby mogła.

Zaprowadzenie podobnych dodatkowych zapór mytniczych za samowolne urządzenie gminy uważać nie można, skoro c. k. Rząd krajowy przez lat blisko 40 kontraktów dzierżawne i dochody miasta kontraktował, nigdy nie podnosząc wątpliwości co do prawa poboru opłaty, przy nowo wnoszonych rogatek, corocznie uwidocznianej w rachunkach.

Dopiero pod d. 30. marca 1871 r. tamtejsze c. k. Starostwo, a w dalszym ciągu wysokie c. k. Namiestnictwo reskrytem z d. 31. stycznia 1872 orzekło, że gmina miasta Brodów, obowiązana jest wyjednać sobie w drodze ustawodawstwa krajowego w przeciągu jednego roku, przyzwolenie do poboru opłat mytniczych, czyli kopytkowego, przy nowozaprowadzonych wjazdach miejskich nie kwestyonując bynajmniej prawa tego, przy dwóch najdawniejszych podczas istniejących fortyfikacyj jedy-nych rogatek.

Wskutek tego Rada gminna miasta Brodów w obszernej petycji do wys. Sejmu wystosowanej, a przez pośrednictwo Wydziału kraj. wniesionej, uprasza o nadanie jej pomienionego prawa, podług istniejącej dotąd taryfy.

Miejscowy wydział powiatowy popierając najzupełniej żądanie gminy, objaśnia:

a) że w obrębie gminy Brodów, bruk sztorcowy wynosi 10,435 kw. sąż. drogi szutrowane wynoszą 36.278 „ „ łączna zaś długość tych dróg wynosi 9.219 sążni bieżących;

b) że ogólny wydatek założenia ulic brukowanych i szutrowanych, stanowi jednorazową kwotę 276.062 złr., na których roczne utrzymanie, przeciętna potrzeba kwoty 30.141 złr.;

c) że dochód z istniejącej w r. 1872 opłaty mytniczej, w drodze publicznej licytacji uczyni kwotę 14.535 złr.;

d) że wreszcie nadanie prawa poboru kopytkowego gminie Brodzkiej, tem więcej jest usprawiedliwionem, bo nie istnieją tam żadne drogi krajowe.

Zważywszy wszystkie powyższe okoliczności, Wydział kraj. jest za przychyleniem się do prośby gminy miasta Brodów i w tym celu dołącza projekt do odpowiedniej ustawy.

Jednakże, z uwagi na petycję wystosowaną w tym względzie do wys. Sejmu, jak również na ważność uchwalić się mającej ustawy wnosi:

Wysoki Sejm przed powzięciem ostatecznej decyzji, raczy odesłać powyższą sprawę do bliższego zbadania komisji drogowej.

U s t a w a

o udzieleniu gminie miasta Brodów prawa na pobór opłaty kopytkowej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Art I.

Gminie miasta Brodów nadaje się na lat pięć od wejścia w wykonanie tej ustawy prawo do poboru przy wjazdach miejskich, opłaty kopytkowej, pod warunkiem utrzymywania ulic, placów i dróg gminnych, kosztem funduszu gminnego.

Art. II.

Pobór opłaty kopytkowej pobierać się będzie przy wjeździe do miasta i wyjeździe z miasta na siedmiu rogatkach miejskich, a mianowicie:

- a) przy drodze wiodącej na ulicę Leszniowską;
- b) przy drodze wiodącej na ulicę Lwowską;
- c) „ „ do wielkich Folwarków obok starego okopiska;
- d) przy drodze do małych Folwarków obok skarbowego chmielnika;
- e) na Jurydycy, w miejscu dawnego wału miejskiego;
- f) na Podzamczu, naprzeciw skarbowego browaru;

g) przy drodze do dworca kolei żelaznej obok mostu na Suchowólce.

Art. III.

Opłatę kopytkową pobierać należy podług następującego wymiaru:

- a) Od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu, z wozem naładowanym towarami kupieckimi 7 (siedm) ct.;
- b) od każdej sztuki bydła pociągowego lekkiego 3½ (trzy i pół) ct.;
- c) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu z wozem naładowanym zbożem, wszelkiego rodzaju drobiem, bydłem, rybami, owocami, ogrodowiną i innemi artykułami żywności dla użytku miasta przywożonemi 3½ (trzy i pół) ct.;
- d) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu z materiałem budulcowym 3½ (trzy i pół) ct.;
- e) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu, z podróżującymi, którzy do liczby uwolnionych nie należą 3½ (trzy i pół) ct.;
- f) od konia, lub od każdej sztuki bydła rogatego, do miasta pędzonego 3½ (trzy i pół) ct.;
- g) od pięciu sztuk nierogacizny do miasta pędzonych 3½ (trzy i pół) ct.;
- h) od dziesięciu sztuk owiec do miasta pędzonych 3½ (trzy i pół) ct.

Art. IV.

Przy poborze opłaty kopytkowej, mają być zachowane wszystkie obowiązujące przepisy, co do uwolnienia od opłaty mytniczej lub zniżenia takowej.

(Ks. Marszałek zstępuje z trybuny, a na jego miejsce wstępuje Wice Marszałek p. Ławrowski).

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Jest wniosek, aby ten przedmiot odesłać do komisji drogowej.

P. Kallir: Wnoszę, aby ta sprawa zaraz była załatwiona, t. j. aby zaraz przystąpiono do drugiego czytania. Więc najprzód poddam pod głosowanie wniosek komisji, to jest wniosek odraczający, aby ten projekt do ustawy odesłać do komisji drogowej. W

G ł o s: Najprzód poprawka.

612

W i c e M a r s z a ł e k: To nie jest poprawka.

Kto się zgodza z tym wnioskiem, aby odesłać projekt do tej ustawy do komisji drogowej, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross (czyta):

Sprawozdanie :

Wydziału krajowego o omyczeniu drogi powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej.

Wysoki Sejmie!

C. k. Namiestnictwo, dekretem z dnia 11. października 1867 r. (42.235) zezwoliło na omyczenie drogi powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej, na przeciąg lat pięciu podług taryfy kl. I.

Termin powyższy ubiega obecnie a Wydział Rady powiatowej Tarnowskiej prosi o wyjednanie u Wysokiego Sejmu prawa na dalszy pobór myta przy tejże drodze przemawiając przytem za podwyższeniem dotychczasowej taryfy i urządzeniem drugiej rogatki mytniczej.

Droga Tuchowsko - Ryglicko - Jodłowska przeszło dwie mili długości mająca i zaopatrzona w 56 kanałów, z których najdłuższy 15° a wszystkie razem 105° wynoszą, rzeczywiście utrzymywana jest kosztem funduszów powiatowych.

Dochód z istniejącego myta na podstawie pięcioletniego przecięcia obliczony stanowi rocznie kwotę 286 złr. w. a., gdy tymczasem roczny wydatek na konserwację tejże drogi wynosi średnio biorąc 2.500 złr. w. a.

Różnica powyższa usprawiedliwia dostatecznie zachodzącą potrzebę podwyższenia taryfy mytniczej, która w każdym razie nie byłaby jeszcze wyższą od taryfy klasy I., to jest najniżej na drogach krajowych praktykowanej. Za podwyższeniem rzeczonym przemawia również długość drogi i rodzaj jej budowy.

Zaprowadzenie na tej drodze drugiej zapory mytniczej, zgodnie z opinią miejscowego c. k. Starostwa okazało się koniecznym z tej uwagi, że droga gminna, ku Zalasowej i Tarnowa prowadząca łączy się w punkcie środkowym z omyconą drogą powiatową w miejscu przed samą rogatką, dozwalając tym sposobem swobodnego przejazdu ku Jodłowej i z powrotem, z pominięciem opłaty myta.

Dowolność ta, przez samo przeniesienie jednej tylko rogatki w inne miejsce usunąć się nie da.

Zważywszy wszystkie przytoczone okoliczności, Wydział krajowy wnosi :

Wysoki Sejm raczy przychylić się do przedstawienia Wydziału Rady powiatowej Tarnowskiej i uchwali załączoną ustawę.

U s t a w a

o omyczeniu drogi powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz wielkiem księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje :

Art. I.

Radzie powiatowej w Tarnowie, w zastępstwie funduszu powiatowego, nadaje się prawo do poboru myta przy drodze powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej, na przeciąg lat czterech od wejścia w wykonanie tej ustawy pod warunkiem utrzymywania pomienionej drogi kosztem funduszów powiatowych.

• Art. II.

Pobór myta odbywać się ma w Ryglicach przy dwóch rogatkach mytniczych, w ten jednakże sposób, że opłata przy jednej z nich uiszczona, przy drugiej powtórnie wymaganą nie będzie.

Art. III.

Myto pobierać należy według następującego wymiaru :

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2. (dwa) cet.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to : od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów jakoteż od każdej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1. (jeden) cet.

c) od pięciu świń lub cieląt, jak również od 10. owiec 1. (jeden) cet.

Art. IV.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy, o uwolnieniu od opłaty i o znizeniu taksowej.

W i c e - M a r s z a ł e k : Rozprawa ogólna otwarta, Nikt głosu nie żąda ? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystępujemy do specjalnej debaty.

S p r a w o z d a w c a (czyta):

Art. I.

Radzie powiatowej w Tarnowie w zastępstwie funduszu powiatowego, nadaje się prawo do poboru

myta przy drodze powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej, na przeciąg lat czterech, od wejścia w wykonanie tej ustawy pod warunkiem utrzymania pomienionej drogi kosztem funduszków powiatowych.

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem artykułu I., zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł I. przyjęty.

Sprawozdawca (czyta):

Art. II.

Pobór myta odbywać się ma w Ryglicach przy dwóch rogatkach mytniczych, w ten jednakże sposób, że opłata przy jednej z nich uiszczona, przy drugiej powtórnie wymaganą nie będzie.

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem artykułu II., zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł II. przyjęty.

Sprawozdawca (czyta):

Art. III.

Myto pobierać należy według następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2. (dwa) cent.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów jako też od każdej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) cet.

c) od pięciu świń lub cieląt, jak również od 10 owiec 1 (jeden) cet.

Wice-Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem artykułu III., zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł III. przyjęty.

Sprawozdawca (czyta):

Art. IV.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy, o uwolnieniu od opłaty i o znizeniu takowej.

Wice-Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem artykułu IV., zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł IV. przyjęty.

Sprawozdawca (czyta):

Ustawa

o omyceniu drogi powiatowej Tuchowsko-Ryglicko-Jodłowskiej.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tytułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Tytuł przyjęty.

Sprawozdawca: Wnoszę, aby Wysoki Izba przyjęła tę ustawę w 3ciem czytaniu, uwalniając referenta od czytania.

Wice Marszałek: Jest wniosek, aby przystąpić zaraz do 3go czytania bez czytania. Kto się z tem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, a zatem kto jest za przyjęciem tej ustawy w 3ciem czytaniu zechce rękę podnieść. (Większość.) Większość jest, więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o omyceniu drogi powiatowej Wielicko - Dobczyckiej.

Wysoki Sejmie!

Rada powiatowa Wielicka, od dwóch lat prowadzi budowę drogi powiatowej Wielicko-Dobczyckiej, której znaczną część, bo prawie mile długości stanowiącą, oddano już do użytku publicznego.

Dalsza budowa postępuje z możliwym pospiechem, na wykończonej zaś milowej przestrzeni, oprócz trzech kanałów murowanych i trzech mostków drewnianych rzucony został most większy przez rzekę Wilgę, 10. sążni długości mający.

Koszta ogólnej budowy tej drogi z końcem r. b. dojdą do wysokości . . . 35.000 złr. w. a. a dla pokrycia takowych, oprócz dwukrotnej subwencji po 1.000 złr. z funduszu krajowego wyznaczonej, wydział powiatowy zmuszonym był rozpisać 5°/_o dodatku do podatków stałych i wyjednać zezwolenie władz krajowych, na zaciągnięcie pożyczki w kwocie 15.000 złr. w. a.

Pożyczka ta uskutecznioną dotąd została w kwocie 10.000 złr., a mianowicie 5.000 złr. z funduszków krajowych udzielił Wydział krajowy, drugie zaś 5.000 złr. otrzymał powiat z krakowskiej kasy oszczędności i o pozostałą resztę czyni odpowiedzialne starania.

Obecnie dla stopniowego spłacania zaciągniętej pożyczki, jak niemniej dla pomnożenia środków dalszej budowy, Rada powiatowa w podaniu swem z d. 10. października r. b. prosi o wyjednanie jej

u wysokiego Sejmu prawa, na pobór myta drogowo-mostowego, na trakcie powiatowym Wielicko-Dobczyckim mianowicie od tej części, która do użytku publicznego jest oddaną.

Zważywszy:

że droga Wielicko - Dobczycka bardzo jest ważną, stanowi bowiem najprostszą linię komunikacyjną pomiędzy Krakowem z jednej, a okolicą ku Szczawnicy z drugiej strony;

że znaczne koszta podobnej budowy, prowadzonej z wszelką dokładnością techniczną, przechodzą siły jednego powiatu;

że wreszcie wykończona część drogi, wraz z mostem na rzece Wildze 10. sążni długości mającym, odpowiada warunkom stosownego omycia; Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przychylić się do prośby wydziału powiatowego w Wieliczce i uchwalić załączoną ustawę.

U s t a w a

o udzielenie Radzie powiatowej w Wieliczce, prawa do poboru myta na drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megu królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Art. I.

Radzie powiatowej w Wieliczce w zastępstwie funduszu powiatowego nadaje się na lat cztery od wejścia w wykonanie tej ustawy prawo do poboru myta na drodze powiatowej Wielicko - Dobczyckiej we wsi Taszycach pod warunkiem utrzymywania tej drogi kosztem funduszu powiatowego.

Art. II.

Pobór myta odbywać się ma na stacyi mytniczej we wsi Taszycach, podług następującego wymiaru:

- a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct.;
- b) od jednej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mulów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

- c) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Art. III.

Przy pborze należyłści mytniczej, zacho- wać należy wszystkie przepisy co do opłaty myta i zniżenia takowej.

Wice Marszałek: Rozprawa ogólna otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do specjalnej debaty.

Sprawozdawca czyta art I.:

Art. I.

Radzie powiatowej w Wieliczce w zastępstwie funduszu powiatowego nadaje się na lat cztery od wejścia w wykonanie tej ustawy prawo do poboru myta na drodze powiatowej Wielicko - Dobczyckiej we wsi Taszycach pod warunkiem utrzymywania tej drogi kosztem funduszu powiatowego.

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto za przyjęciem tego artykułu 1go zechce rękę podnieść. (Większość.) Przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross czyta art. II.:

Art. II.

Pobór myta odbywać się ma na stacyi mytniczej we wsi Taszycach, podług następującego wymiaru:

- a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 2 (dwa) ct
- b) od jednej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mulów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju 1 (jeden) ct.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach, za które nie opłaca się myta.

- c) Od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł 2gi przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross czyta art. 3ci:

Art. III.

Przy wyborze należytości mytniczej, zachować należy wszystkie przepisy co do opłaty myta i zniżenia takowej.

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Artykuł 3ci przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross (czyta tytuł):

U s t a w a

o udzielenie Radzie powiatowej w Wieliczce, prawa do poboru myta, na drodze powiatowej Wielicko-Dobczyckiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkim księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Wice Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tytułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, a więc tytuł przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross: Wnoszę przyjęcie tej ustawy w 3ciem czytaniu bez czytania.

Wice Marszałek: Jest wniosek, żeby przystąpić do trzeciego czytania bez czytania. Kto się z tym wnioskiem zgadza zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość więc przystępujemy do trzeciego czytania. Kto jest za przyjęciem tej ustawy w trzecim czytaniu zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Gross (czyta):

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie omycenia drogi powiatowej Strzyżowsko-Domaradzkiej.

Wysoki Sejmie!

Wydział Rady pow. Rzeszowskiej uchwałą z d. 30. sierpnia b. r. objął pod zarząd powiatowy drogę prowadzącą ze Strzyżowa ku Domaradzowi, która w czasie od r. 1853 do r. 1859 wybudowaną była przez konkurencyę odnośnych gmiń i dotyczących obszarów dworskich.

Droga pomieniona już jako powiatowa utrzymywana być musi na przyszłość kosztem fundusów powiatowych.

Wskutek tego wydział pow. uprasza obecnie o odpowiednie omycenie tej drogi.

Linia Strzyżów-Domaradz łączy drogę węgierską z drogą powiatową Boguchwalską-Strzyżowską i ułatwia okolicznym mieszkańcom komunikacyę

z jednej strony z Węgrami, z drugiej zaś z okolicą Sanocką i Przemyską.

Wedle planu sytuacyjnego długość drogi wynosi 1 milę 940°.

Znajduje się na niej 35 mostów i kanałów murowanych lub drewnianych, z których największym jest most nad Bonarówką o 5ciu sążniach długości;

oprócz tego w dalszym ciągu drogi na terytorium sąsiedniego powiatu Brzozowskiego jest jeszcze 25 innych mostków i kanałów.

Roczne utrzymanie drogi Domaradzko-Strzyżowskiej w powiecie Rzeszowskim, uczyni przypuszczalny wydatek w kwocie 1860 zlr. na pokrycie którego wydział powiatowy nie posiada żadnego funduszu.

Zważywszy przytoczone okoliczności Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przychylić się do prośby wydziału powiatowego i uchwalić załączoną ustawę:

U s t a w a

o omyceniu drogi pow. Strzyżowsko-Domaradzkiej.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Megó królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkim księstwem Krakowskiem ustanawiam co następuje:

Art. I.

Radzie powiatowej w Rzeszowie w zastępstwie funduszu powiatowego nadaje się na lat cztery od wejścia w wykonanie tej ustawy prawo do poboru myta na drodze powiatowej Strzyżowsko-Domaradzkiej pod warunkiem utrzymywania tej drogi kosztem funduszu powiatowego.

Art. II.

Pobór myta odbywać się ma na stacyi mytniczej w Strzyżowie podług następującego wymiaru:

a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 1 (jeden) ct.

b) od jednej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny jakoteż od każdej pędzonej sztuki bydła młodego tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Art. III.

Przy poborze należności mytniczej zachować należy wszystkie ogólne przepisy co do uwolnienia od opłaty myta i zniżenia takowej.

Wice Marszałek p. Ławrowski: Rozprawa ogólna otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda więc przystąpimy do rozprawy specjalnej.

Sprawozdawca p. Gross (czyta art. I.):

Art. I.

Radzie powiatowej w Rzeszowie w zastępstwie funduszu powiatowego nadaje się na lat cztery od wejścia w wykonanie tej ustawy prawo do poboru myta na drodze powiatowej Strzyżowsko-Domaradzkiej pod warunkiem utrzymywania tej drogi kosztem funduszu powiatowego.

(Krzesło marszałkowskie zajmuje ks. Marszałek.)

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem artykułu pierwszego zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. I. przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross [czyta art. II.]:

Art. II.

Pobór myta odbywać się ma na stacyi mytniczej w Strzyżowie podług następującego wymiaru:

a) od jednej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 1 [jeden] ct.

b) od jednej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to: od cieląt, owiec, kóz, nierogacizny jakoteż od każdej pędzonej sztuki bydła młodego tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem Art. II. zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. II. przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross (czyta art. III.):

Art. III.

Przy poborze należności mytniczej zachować należy wszystkie ogólne przepisy co do uwolnienia od opłaty myta i zniżenia takowej.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania.

Kto za przyjęciem tego artykułu zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. III. przyjęty.

Sprawozdawca p. Gross (czyta tytuł):

U s t a w a

o omyczeniu drogi pow. Strzyżowsko-Domaradzkiej:

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem księstwem Krakowskiem ustanawiam co następuje:

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt) Więc przystąpimy do głosowania. Kto jest za przyjęciem tytułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Tytuł przyjęty.

Sprawozdawca P. Gross: Proszę o przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Ks. Marszałek: Kto jest za tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość.) Wniosek przyjęty. Więc kto jest za przyjęciem tej ustawy w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość) Ustawa przyjęta w trzecim czytaniu:

Sprawozdawca P. Gross (czyta): Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 14. Listopada 1872, l. 17959 o omyczeniu mostu na rzece Bereżnicy przy drodze gminnej ze Stryja do Kałusza.

Wysoki Sejmie!

Na drodze gminnej prowadzącej ze Stryja do Kałusza w obrębie gminy Bereżnicy, istniał od dawnych czasów most na rzece Bereżnicy, 17 sążni długi, oprócz sześciu innych pomniejszych mostów.

Koszta budowy i utrzymania rzeczonych mostów pokrywała dawna konkurencya.

Z postępem czasu rosła konieczna potrzeba odbudowana na nowo powyższych mostów, co gmina Bereżnica, przy pomocy obszaru dworskiego tamże do gminy wcielonego skutecznie w r. 1868.

Obecnie też gmina prosi, o nadanie jej prawa na pobór myta od mostu na rzece Bereżnicy a to w celu pokrycia kosztów corocznej konserwacji teje budowy.

Wydział powiatowy w Stryju, objaśnia;

że most na rzece Bereżnicy 16 sążni długi, rzeczywiście kosztem gminy proszącej odbudowany został, że koszta pomienionej budowy wynoszą wedle obliczenia technicznego ogólną kwotę 1516 zł. w. a., że roczne utrzymanie tego mostu, i innych sześciu małych mostów, stanowić może kwotę 77 zł. 98 cnt., że z powodu budowy kolei żelaznych, które ze Stryja w czterech kierunkach rozchodzą się mają, transport materiału budulcowego przez most w Bereżnicy, doszedł do niezwykłych rozmiarów, a wnosząc z zawartych już w okolicy kontraktów, trwać on będzie dalej przez lat 12, że przy po-

dobnym ruchu sprawiedliwą jest rzeczą, aby gmina uboga i mała pobierała skromną opłatę mytniczą, zapewniającą dobre utrzymanie mostu, niezmiernie dzisiaj ważnego dla miejscowej komunikacji;

że wreszcie w bliskości nie znajdują się żadne drogi krajowe lub myta, któreby przez zaprowadzenie opłaty od mostu w Bereźnicy, jakkolwiek uszczerbek ponosić miały.

Wydział krajowy zważywszy przytoczone okoliczności, wnosi:

Wysoki Sejm raczy przychylić się do prośby gminy Bereźnicy i uchwalić załączoną ustawę.

U s t a w a

o udzielenie gminie Bereźnicy prawo poboru mostowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Art. I.

Gminie Bereźnicy w powiecie Stryjskim, nadaje się na lat 4 od wejścia w wykonanie tej ustawy, prawo poboru myta od mostu na rzece Bereźnicy, 16 sążni długiego, pod warunkiem utrzymania go własnym kosztem.

Art. II.

Pobór myta odbywać się będzie przy rogatce mostowej, podług następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 1 (jeden) cent.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego, jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) cent.

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach za które nie opłaca się myta.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to od cieląt, owiec, kóz, nierogaczyny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) cent.

Art. III.

Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty myta i o znizeniu takowej.

Ks. Marszałek: Rozprawa ogólna otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda, więc przystąpimy do rozprawy specjalnej.

Sprawozdawca P. Gross (czyta): Art. I.

Gminie Bereźnicy w powiecie Stryjskim, nadaje się na lat 4 od wejścia w wykonanie tej

ustawy, prawo poboru myta od mostu na rzece Bereźnicy, 16 sążni długiego, pod warunkiem utrzymania go własnym kosztem.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt) Gdy nikt głosu nie żąda, Rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tego artykułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. I. przyjęty.

Sprawozdawca P. Gross (czyta): Art. II, Pobór myta odbywać się będzie przy rogatce mostowej, podług następującego wymiaru:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 1 (jeden) cent.

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od wierzchowca, tudzież od każdej sztuki bydła pędzonego ciężkiego jako to: od koni, wołów, bujaków, krów, jałówek, byków, mułów i osłów; jako też od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) ct.;

Wyjątek stanowią bydłeta ssące przy matkach za które nie opłaca się myta.

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego, jako to od cieląt, owiec, kóz, nierogaczyny, jakoteż od każdej pędzonej sztuki młodego bydła tegoż rodzaju $\frac{1}{2}$ (pół) cent.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tego artykułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. II. przyjęty.

Sprawozdawca P. Gross (czyta): Art. III. Przy poborze myta mają być zachowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty myta i o znizeniu takowej.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta, przystąpimy do głosowania. Kto za przyjęciem tego artykułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Art. III. przyjęty.

Sprawozdawca P. Gross (czyta tytuł): Ustawa o udzieleniu gminie Bereźnicy prawa poboru mostowego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem Księstwem Krakowskiem, ustanawiam co następuje:

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt) więc rozprawa zamknięta. Kto za przyjęciem tytułu, zechce rękę podnieść. (Większość.) Tytuł przyjęty.

Sprawozdawca P. Gross: Proszę o przystąpienie do trzeciego czytania bez czytania.

Ks. Marszałek: Kto jest za tym wnioskiem, zechce rękę podnieść. (Większość) Wniosek przyjęty. Więc kto przyjmuje tę ustawę w trzecim czytaniu, zechce rękę podnieść. (Większość). Ustawa przyjęta w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego weźmiemy teraz sprawozdanie komisji petycyjnej, albowiem są niektóre petycje, które będą odesłane do innych komisji, więc trzeba, aby one były załatwione.

Sprawozdawca P. Dzwonkowski (czyta): Pan Franciszek Ferdynand Köstlich, dyrektor zakładu wojskowego we Lwowie, załozonego za pozwoleniem Wys. Ministerstwa wojny i oświecenia, a pod nadzorem krajowej Rady szkolnej będący, którego celem przygotowanie kandydatów do złożenia egzaminu na oficerów rezerwy i obrony krajowej, jakoteż egzaminów wstępnych do akademii wojskowych, uprasza wys. Sejmu o udzielenie subwencji przez dwa lata następne po 1000 złr. obowiązując się za to pewną ilość ubogich uczniów przyjąć na naukę bezpłatną do swego zakładu.

Podobne żądanie p. Köstlicha było już przeszłego roku do Wys. Sejmu podane, komisja szkolna sprawozdanie wyrobiła, które jednak dla braku czasu nie przedstawiono, tylko Wydziałowi krajowemu przekazane było.

Komisja szkolna uznała użyteczność i ważność zakładu przygotowawczego wojskowego, a dalej że plan i rozkład nauki, nazwiska nauczycieli i warunki przyjęcia korzystne dają wyobrażenie o instytucji w życie wchodzącej.

Dzisiaj ta szkoła dopiero rok drugi istnieje, wydała jako na początkującą, znakomite rezultaty, gdyż dwóch uczniów zdało egzamin na oficerów do czynnej armii, dwóch do rezerwy, trzech do obrony krajowej, a dwóch egzamin wstępny do akademii wojskowej.

Zważywszy że dzisiaj na każdym ciężki obowiązek służby wojskowej, któremu zadośćuczynienie przypada właśnie w te lata, gdzie młodzież swych nauk nie ukończyła, a po przerwie 3-letniej kontynuacja ich wiele trudności przedstawia, ciała legazylacyjne jak i Wys. Rząd uznali potrzebę zaprowadzenia tak zwanych jednorocznych ochotników, a to, żeby młodzież kształcąca nietylko nie odrywać na dłuższy czas od nauk, którym się oddają, ale i mieć w razie wojny więcej wykształconych zdolnych ludzi w rezerwie, teraz jednak odzywają się głosy w wyższych sferach wojskowych, że jedno-

roczni ochotnicy nieodpowiadają w tym względzie celowi, gdyż mało z nich jest w stanie zdać dobrze egzamin na oficerów, co wskazują jako konieczność, i dla tego jak półurzędowe pismo „Militär-Zeitung Nr. 86 z d. 26. Października b. r.“ donosi, „Wys. Rząd myśli przedłożyć Radzie państwa nowelle do ustawy wojskowej, podług niej ochotnicy, którzy nie zdadzą egzaminu na oficerów do rezerwy mają obowiązek służenia dalsze dwa lata w czynnej armii, co też prawdopodobnie wprowadzone będzie.

Zważywszy że korzystanie ze szkoły wojskowej nie przerywa uczniom nauk do innych szkół uczęszczających, a podaje im sposobność przygotowania się dostatecznie do egzaminu na oficera, w każdym razie pożądanym być musi raz, gdyż inaczej Wys. Rząd dla braku uzdolnionych, byłby przymuszony obcokrajowców do rezerwy mianować, a powtórnie że osiągnięcie stopnia oficerskiego na pewno go uwolni od dłuższej służby, a przeto odda go naukom i kształceniu się w obranym zawodzie.

Zważywszy że w innych krajach podobne szkoły subwencyonowane są i wielką liczbę uczniów mają.

Zważywszy że warunki korzystania z nauk w tym zakładzie są nader umiarkowane tak że z nich i mniej zamożni korzystać mogą, bo wpłata jest jednorazowa na broń 5 złr., wstępne 1 złr. a miesięcznie za nauki po 2 złr.

Zważywszy że założyciel nie posiada dostatecznych funduszy na rozwinięcie tej instytucji i bez subwencji na urządzenie potrzebom odpowiadające, zakład by był zwinięty. Komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Panu Franciszkowi Köstlich udziela się na rozwinięcie szkoły wojskowej na rok szkolny 1872/3 kwotę 1000 złr. naraz z góry wypłacić się mającą, zaś na rok 1873/4 taką samą kwotę 1000 złr. w dwóch półrocznych ratach po 500 złr. w. a., za które petent musi dać na ręce Wydziału krajowego zaręczenie, że tak długo jak będzie na czele tego zakładu, przyjmie do pierwszych trzech oddziałów zakładu swego razem trzech uczniów, a do IV. oddziału czterech uczniów bezpłatnie, zaś do nowo utworzonej szkoły wojskowej na 10-ciu płacących 2-ch bezpłatnie.

Prawo rozdawania takich miejsc bezpłatnych przysłuży Wys. Wydziałowi krajowemu.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, przystąpimy do głosowania; może szan. sprawo-

zdawca zechce jeszcze raz wniosek komisji przeczytać.

Sprawozdawca p. Dzwonkowski (czyta powtórnie wniosek komisji).

Ks. Marszałek: Kto się zgadza z wnioskiem komisji, zechce rękę podnieść? (Większość wątpliwa). Przepraszam wys. Izbę, większość jest wątpliwa, dlatego kto zgadza się z tym wnioskiem zechce wstać. (Większość). Jest większość. Więc wniosek komisji przyjęty.

Sprawozdawca p. Dzwonkowski (czyta):

Pani Józefa Blauth wdowa po sekretarzu Rady pow. w Chrzanowie prosi o udzielenie jednorazowej zapomogi.

P. Hipolit Blauth był od czasu zaprowadzenia władz autonomicznych sekretarzem Rady powiatowej w Chrzanowie i umarł 14. czerwca b. r. nie zostawiwszy żadnego majątku co zaświadczenia zwierności gminy urzędu parafialnego i Sądu powiatowego sprawdzają, zaś zaświadczenie Wydziału powiatowego w Chrzanowie stwierdza, że ś. p. Blauth pełnił swój obowiązek gorliwie, pilnie i rzetelnie, a przytem zajmował się rachunkowością i administracją drogi krajowej Prusko-Szląskiej z więcej jak wymaganą gorliwością. Pani Blauth jest osobą słabowitą nie może przeto zarobić na swe utrzymanie, córki dwie także teraz cierpiące co okazuje świadectwo przez Dra Wiszniowskiego wystawione, a przez lekarza powiatowego Benda potwierdzone, dlatego komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Pani Józefie Blauth udziela się jednorazowy datek w sumie 150 fl.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, kto się zgadza z wnioskiem komisji, ażeby pani Blauth udzielić jednorazową zapomogę w ilości 150 złr. zechce rękę podnieść. (Mniejszość). Wniosek komisji upadł.

Teraz przystąpimy do drugiego czytania ostatecznego t. j. 4go punktu wniosku Wydziału krajowego względem pozwolenia na pobór wyższych dodatków gminnych.

Poseł Skwarczyński ma głos. (Po chwili). Przepraszam, niewiedziałem że są jeszcze petycje. Poseł Firlej ma głos.

Sprawozdawca p. Firlej (czyta):

Mieszkańcy okolicy Kańczugi proszą o wyjednanie stacyi c. k. żandarmeryi ze stałą siedzibą w miasteczku Kańczuga z powodów:

a) na przestrzeń 6. mil nie ma posterunku żsandarmeryi:

b) w Kańczudze jest c. k. poczta a z braku miejscowej policyi nie ma ta instytucya żadnego zabezpieczenia — jest zatem narażona na możliwe szkody:

c) okolica Kańczugi jest znaną jako siedziba zbrodniarzy — dowód tego, że się w tym roku uformowała banda rozbójników — która w całej okolicy postrach szerzy, i szkody wyrządza:

d) z braku policyi miejscowej nie może być porządek utrzymywany podczas jarmarków i targów które tak często odbywają się w ciągu roku:

d) W okolicy osadziły się familie cyganów, które są plagą dla mieszkańców całej okolicy.

Komisja zbadawszy wszystkie powody petycji uznaje takowe jako ważne i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić: petycye mieszkańców okolicy Kańczugi o zaprowadzenie poste runkowe c. k. Żandarmeryi w Kańczudze odstępuje się wysokiemu Namiestnictwu do szczególnego uwzględnienia.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt). Więc kto jest za wnioskiem komisji, aby tę petycye odesłać do Namiestnictwa do możliwego uwzględnienia zechce rękę podnieść. (Większość). Więc wniosek komisji przyjęty.

Sprawozdawca p. Firlej (czyta):

Wydział powiatowy Kołomyjski przedłożył petycye o poparcie w c. k. Ministrstwie skarbu względem podwyższenia cen tytoniu, motywując takową powodami, że obecnie istniejące ceny tytoniu nie pokrywają nawet nakładu na uprawę, robotnika, i administrację. — Ceny wszystkich ziemiopłodów poszły znacznie w górę, gdy tymczasem ceny tytoniu pozostały te same, przez co odjęta jest możność do odpowiedniego czynienia nakładu, a wys. skarb na jakości stratę ponosi, gdy przeciwnie przez podwyższenie cen, te niedogodności usunięte byłyby, a wys. skarb przy wzmagającej się jego konsumpcyi znaczniejsze korzyści odnieść mógłby.

Zważywszy dalej, że gdyby tytoń nie był monopolem, a plantatorowie onegoż uprawę na większy rozmiar rozprzestrzenić mogli. toż ci mieliby większą korzyść z niego, jaką dzisiaj mają.

Gdy zaś c. k. Skarb wszelkie korzyści z uprawy tytoniu pociąga, a plantatorowie tylko znaczną stratę ponoszą, i racjonalna uprawa nie może być zastósowana, toż słusznem jest, ażeby odpowiednio do powyższych cen innych produktów także ceny tytoniu podwyższonemi były, czemby i możność plantatorom do produkcji podaną została.

Z tych tedy powodów komisja petycyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Prezydium Namiestnictwa aby przychylnie załatwienie tej sprawy w c. k. Ministerstwie Skarbu wyjednać chciało.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? Kto jest za przyjęciem wniosku komisji zechce rękę podnieść. (Większość). Wniosek komisji przyjęty.

Posel Skwarczyński ma głos.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

S p r a w o z d a n i e

Wydziału krajowego względem petycji dziewięciu gmin powiatu Łańcuckiego o zezwolenie wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysockiej Izbie petycyę dziewięciu gmin powiatu Łańcuckiego o zezwolenie wyższych dodatków do podatków bezpośrednich, celem pokrycia wydatków gminnych roku 1873.

Na pokrycie tych wydatków, potrzebują gminy, a mianowicie:

1. Chodakówka	dodatków w wysokości	32 $\frac{1}{2}$ %
2. Dębów	" "	56 $\frac{1}{2}$ %
3. Grzęska	" "	30 %
4. Mokra strona	" "	38 %
5. Miocin	" "	41 %
6. Pantalowice	" "	38 %
7. Siennów	" "	43 %
8. Studziana	" "	47 %
9. Żuklin	" "	28 %

podatków bezpośrednich, bez nadzwyczajnych dodatków.

Petycyę tych gmin są poparte przez Reprezentacyę powiatową, a potrzeba zezwolenia na pobór tych opłat, jest należycie uzasadniona.

Wydział krajowy wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone projektu do ustaw.

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Chodakówka powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megó królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Chodakówka powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej

wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości trzydziestu dwóch i pół (32 $\frac{1}{2}$ %).

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt), Więc kto się zgadza za projektem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość). Jest większość więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński [czyta]:

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Dębów powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megó królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Dębów powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości pięćdziesięciu sześciu i pół (56 $\frac{1}{2}$ %).

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda, więc kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość). Jest większość, więc ustawa ta przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński [czyta]:

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Grzęska powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megó królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Grzęska powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w r. 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości trzydziestu (30%).

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta. Gdy nikt głosu nie żąda, więc kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość). Jest większość więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem krakowskiem, z przyzwole-

niem gminie Mokra strona powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje.

Gminie Mokra strona powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości trzydziestu ośmiu (38)

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, nikt głosu nie żąda? Kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość więc ustawa ta przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Miocin powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Gminie Miocin powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości czterdziestu jednego (41) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, gdy nikt głosu nie żąda, więc kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, więc ustawa jest przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Pantalowice powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Pantalowice powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości trzydziestu ośmiu (38) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, gdy nikt głosu nie żąda, więc kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Siennów powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Siennów powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości czterdziestu trzech (43) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, gdy nikt głosu nie żąda, kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość, więc ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia

obowiązująca w królestwie Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, z przyzwoleniem gminie Studziana powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Studziana powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości czterdziestu siedmiu (47) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, gdy nikt głosu nie żąda, kto jest za przyjęciem tej

ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest większość ustawa jest przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia
obowiązująca w królestwie Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem, z przyzwoleniem gminie Żuklin powiatu Łańcuckiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Żuklin powiatu Łańcuckiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości dwudziestu ośmiu (28) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, nikt głosu nie żąda, kto za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego względem petycji gmin Myszyzna i Matyjowice o zezwolenie wyższych dodatków do podatków bezpośrednich.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć % wysokiej Izbie petycje gmin Myszyzna i Matyjowice o zezwolenie wyższych dodatków do podatków bezpośrednich — celem pokrycia ich wydatków gminnych.

Na pokrycie tych wydatków potrzebują gminy

1. Myszyzna na lata 1872 i 1873 dodatków w wysokości 31 %.
2. Matyjowice na rok 1873 dodatków w wysokości 26 $\frac{1}{2}$ % podatków bezpośrednich bez nadzwyczajnych dodatków.

Reprezentacya powiatowa popiera petycje tych gmin, a potrzeba zezwolenia na pobór tych opłat jest należycie uzasadniona.

Wydział krajowy wnosi zatem!

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączone projektu do ustaw.

U s t a w a

z dnia
obowiązująca w królestwie Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem, z przyzwoleniem gminie Matyjowice powiatu Kołomyjskiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Matyjowice powiatu Kołomyjskiego pozwala się pobierać w roku 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich, (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości dwudziestu sześciu i pół (26 $\frac{1}{2}$)%.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, nikt głosu nie żąda, kto za przyjęciem, zechce rękę podnieść. (Większość.) Jest przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński (czyta):

U s t a w a

z dnia
obowiązująca w królestwie Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem z przyzwoleniem gminie Myszyzna powiatu Kołomyjskiego na pobór dodatków gminnych do podatków bezpośrednich.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mego królestwa Galicji i Lodomerji z wielkiem księstwem Krakowskiem, rozporządzam co następuje:

Gminie Myszyzna powiatu Kołomyjskiego pozwala się pobierać w roku 1872 i 1873 na pokrycie jej wydatków gminnych, dodatek do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) w wysokości trzydziestu i jednego (31) %.

Ks. Marszałek: Rozprawa otwarta, gdy nikt głosu nie żąda, kto jest za przyjęciem tej ustawy zechce rękę podnieść. (Większość.) Większość jest, a zatem ustawa przyjęta.

Sprawozdawca p. Skwarczyński: Upraszam wysokiej Izby, aby zechciała powyższych 11. ustaw przyjąć w trzecim czytaniu bez czytania.

Ks. Marszałek: Kto jest za przystąpieniem co do tych wszystkich ustaw do trzeciego czytania bez czytania zechce rękę podnieść. (Większość.) Kto

więc jest za przyjęciem wszystkich tych ustaw w trzecim czytaniu zechce wstać, (Izba powstaje.) Więc ustawy te są przyjęte w trzecim czytaniu.

Na dziś porządek dzienny jest już wyczerpany. Posiedzenie następne odbędzie się w poniedziałek; na porządku dziennym będzie:

1. Sprawdzenie wyborów.

2. Sprawozdanie komisji adresowej nad wnioskiem p. ks. Czartoryjskiego względem wystosowania adresu do Najjaśniejszego Pana.

Komisya finansowa zejdzie się jutro o godz. 11tej przed południem, zaś komisya administracyjna jutro o 6tej godzinie wieczorem.

Posiedzenie zamknięte.

Koniec posiedzenia o godz. 1. minut 10.

Alegat 1. do sprawozdania z 11. posiedzenia.

U s t a w a

z dnia

o władzach nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

T y t u ł 1.

Rada szkolna miejscowa.

§. 1.

Szkoły ludowe, utrzymywane w całości lub częściowo z funduszków Państwa, kraju, powiatu, lub gminy, zostają pod nadzorem Rad szkolnych miejscowych.

§. 2.

Nadzór nad jedną lub kilku szkołami w jednej miejscowości może wykonywać jedna Rada szkolna miejscowa.

Rada szkolna okręgowa może utworzyć dla szkół kilku gmin jedną Radę szkolną miejscową,

§. 3.

Rada szkolna miejscowa składa się z reprezentantów kościoła, szkoły i gminy. Osoba, mająca prawo prezentowania nauczyciela i właściciel obszaru dworskiego, jeśli przynajmniej w jednej dziesiątej części przyczynia się do corocznych zwyczajnych wydatków na utrzymanie szkoły i nauczyciela, mają prawo wstąpić jako członkowie do Rady szkolnej miejscowej, i brać udział, w obradach z prawem głosowania, (czy to osobiście, czy przez swych zastępców.)

§. 4.

Reprezentantami kościoła w Radzie szkolnej miejscowej są duszpasterzy młodzieży szkolnej. Gdzie się znajduje dwóch lub więcej duszpasterzy tego samego wyznania, i obrządku, tam wyższa władza kościelna wyznacza tego, który ma być członkiem Rady szkolnej miejscowej.

W celu strzeżenia religijnych interesów młodzieży izraelskiej, wstępuje do Rady szkolnej miejscowej reprezentant, wyznaczony przez zwierzchność konfesyjną.

§. 5.

Kierownik szkoły jest jej reprezentantem w Radzie szkolnej miejscowej (nauczyciel szkoły, a w razie gdy w tej samej szkole jest kilku nauczycieli, dyrektor lub starszy nauczyciel.)

W razie gdy kilka szkół podlega Radzie szkolnej miejscowej, to wstępuje do niej jako członek przewodniczący szkoły najwyższej co do stopnia, albo jeżeli szkoły są tego samego stopnia, przewodniczący najstarszy w służbie.

Przewodniczący innych szkół biorą wszakże udział w obradach, dotyczących się ich szkół z głosem doradczym.

§. 6.

Reprezentantów gminy wybiera do Rady szkolnej miejscowej reprezentacja gminna; w razie zaś, gdy do tej samej szkoły należy gmin więcej, w całości lub częściowo, wybiera ich zgromadzenie wszystkich reprezentacji gminnych, które w tej Radzie szkolnej miejscowej udział brać mają, zwołane przez naczelnika gminy, w której jest szkoła, i pod jego przewodnictwem.

Reprezentantów gminy lub gmin w Radzie szkolnej miejscowej może być najmniej dwóch najwięcej pięciu. Ilość ich oznacza Rada szkolna okręgowa z uwagą na to, by każde wyznaczenie miało swego reprezentanta w Radzie szkolnej miejscowej. Oprócz członków Rady szkolnej miejscowej, wybiera także reprezentacja gminna dwóch ich zastępców.

Wybór dokonywa się absolutną większością głosów na lat sześć. Po trzech latach wszakże ustępuje z Rady szkolnej miejscowej połowa reprezentantów gminy i ich zastępców, a to za pierwszym razem losem, następnie kolejną, jeżeli liczba ich jest nieparzysta, występuje pierwszym razem większa połowa. Wybór ponowny jest dozwolony.

§. 7.

Wybrany do Rady szkolnej miejscowej może być każdy, komu służy toż samo prawo względem jednej z reprezentacji tych gmin, które przydzielono do szkoły. Utrata prawa wyborczego pociąga za sobą wykluczenie z Rady szkolnej miejscowej.

Od obowiązku przyjęcia wyboru do Rady szkolnej miejscowej może uchylić się tylko ten, komu służy to prawo względem wyboru reprezentacji gminnej, albo kto przez przeciąg ostatnich sześciu lat był członkiem Rady szkolnej miejscowej. Za nieusprawiedliwione nieprzyjęcie wyboru karze Rada szkolna okręgowa grzywnami od 20 do 100 złr, któreto grzywny użyte być mają na cele szkolne.

§. 8.

Reprezentacja gminy może za zezwoleniem Rady szkolnej okręgowej podzielić miejscowości w których jest kilka szkół, na kilka dzielnic szkolnych.

W tym razie dla każdej dzielnicy szkolnej należy utworzyć osobną Radę szkolną miejscową, zachowując powyższe przepisy.

§. 9.

Rada szkolna miejscowa ma dbać o dokładne wykonywanie ustaw szkolnych i rozporządzeń wyższych władz szkolnych.

W szczególności winna Rada szkolna miejscowa:

1. przestrzegać, aby nauczyciele odbierali płacę w odpowiedni sposób, w należytych czasie, i bez uszczerbku, przyjmować zażalenia nauczycieli o zatrzymywanie lub nieregularne uiszczanie płacy, sprawdzać ich słuszność, a wyczerpnąwszy środki pojednawcze, popierać te zażalenia u właściwych władz;

2. zarządzać funduszem szkolnym miejscowym, jeżeli takowy istnieje, tudzież majątkiem zakładowym szkolnym, o ile co do tego niema innych postanowień w aktach fundacyjnych;

3. przestrzegać, aby strony, do utrzymania szkoły i nauczyciela konkurujące, w należytych czasie i w zupełności zobowiązania konkurencyjne wypełniały;

4. nadzorować budynek szkolny, grunta i sprzęty szkolne, utrzymywać potrzebny inwentarz własności szkolnej;

5. rozstrzygać o uwolnieniu od opłaty szkolnej;

6. starać się o książki szkolne i inne środki pomocnicze dla ubogich uczniów, o zakupno i utrzymanie sprzętów szkolnych, jakoteż rekwizytów i innych przyborów naukowych;

7. układać roczny preliminarz potrzeb szkolnych, o ile do tego innych władz ustanowionych niema, przedstawiać preliminarz reprezentacyi gminnej, i składać rachunek z otrzymanych pieniędzy;

8. rozkładać wydatki szkolne wedle obowiązujących przepisów na strony, konkurujące do utrzymania szkoły i nauczyciela.

9. przechowywać papiery wartościowe, dokumenta, fasye i t. p., własnością szkoły będące;

10. sporządzić corocznie wykaz dzieci obowiązanych do uczęszczania do szkoły, a porównywając go z wykazem dzieci rzeczywiście uczęszczających, który to wykaz nauczyciel co tydzień ma podawać, wpływać drogą zachęty i rady na rodziców i opiekunów, aby dzieci do szkoły posyłali; przyjmować i sprawdzać wniesione w tym względzie tłumaczenia, na trwających zaś w nieusprawiedliwionej niedbałości lub niechęci wzywać pomocy władz właściwych;

11. naznaczać czas nauki z przestrzeganiem przepisanej ilości godzin;

12. czuwać nad udzielaniem przepisanej nauki;

13. czuwać nad prowadzeniem się nauczycieli, nad szkolną karnością, jakoteż nad zachowaniem się młodzieży poza szkołą;

14. wspierać ile możności nauczycieli w ich urzędowym działaniu;

15. godzić spory nauczycieli bądź to pomiędzy nimi samymi, bądź między nimi a gminą, lub pojedynczymi członkami gminy, (o ile spory te wynikają ze stosunków szkolnych), popierać wszelkimi sposobami troskliwie i z oględnością, tak interesa, jak i powagę szkoły i nauczyciela;

16. prezentować nauczycieli na opróżnione posady w razach, w których ją do tego ustawy upoważniają;

17. podawać wyjaśnienia i opinie swe do reprezentacyi gminnej i władz przełożonych, którym Rada szkolna miejscowa wnioski swe każdego czasu przedstawiać ma prawo.

Rada szkolna miejscowa jest organem uchwalającym i nadzorującym; jej przewodniczący organem wykonawczym.

§. 10.

Z pod władzy Rady szkolnej miejscowej wyjęte są szkoły ćwiczeń, połączone z seminariami naczycielskimi; tam tylko gdzie szkoły takie w całości lub częściowo utrzymywane są z środków gminnych, ma nad niemi Rada szkolna miejscowa władzę określoną w §. 9. ustęp 1—9.

§. 11.

Członkowie Rady szkolnej miejscowej wybierają z pomiędzy siebie absolutną większością głosów przewodniczącego i jego zastępcę na przeciąg lat trzech.

Dyrektorowie i nauczyciele szkół, podlegający Radzie szkolnej miejscowej, nie mogą jej przewodniczyć.

Gdyby przewodniczący lub jego zastępca z powodu jakiegokolwiek przeszkody nie mógł przewodniczyć na posiedzeniu, kieruje obradami najstarszy wiekiem z obecnych członków Rady szkolnej miejscowej.

Rada szkolna miejscowa, skoro się ukonstytuowała, donieść o tem winna reprezentacyi gminnej i Radzie szkolnej okręgowej.

§. 12.

Rada szkolna miejscowa zbiera się najmniej raz w miesiąc na posiedzenia zwyczajne.

Przewodniczący może jednak każdego czasu zwołać nadzwyczajne posiedzenie winien zaś zwołać je, jeżeli dwóch członków Rady tego zażąda.

§. 13.

Do ważności uchwały potrzebna jest obecność przynajmniej trzech członków i absolutna większość głosów.

Przy równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo zawiesić przeprowadzenie uchwał sprzeciwiających się według jego zdania ustawie albo interesom szkoły, i sprawę przedstawić do rozstrzygnięcia Radzie szkolnej okręgowej.

Zażalenia przeciw uchwałom i rozporządzeniom Rady szkolnej miejscowej idą do Rady szkolnej okręgowej. Wnosić je należy w Radzie szkolnej miejscowej, i mają moc odraczającą, o ile są wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.

§. 14.

Żaden członek Rady szkolnej miejscowej nie może brać udziału w obradach i głosowaniu nad sprawami tyjącymi się jego własnych interesów.

§. 15.

W sprawach tak pilnych, że nie można z nimi czekać do przyszłego posiedzenia zwyyczajnego, a nadzwyczajnego zwołać nie można, może przewodniczący sam wydać rozporządzenie; musi jednak bezzwłocznie i najpóźniej na następnem posiedzeniu zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej miejscowej.

§. 16.

Do nadzorowania dydaktyczno-pedagogicznego stanu szkoły, Rada szkolna okręgowa ustanowi jednego członka Rady szkolnej miejscowej dozorcą szkolnym.

Dozorca szkolny miejscowy ma się znosić z przewodniczącym szkoły.

Jeżeli powstanie między nimi różnica zdań, to każda strona ma prawo udać się do Rady szkolnej okręgowej po rozstrzygnięcie.

W szkołach, gdzie jest więcej nauczycieli, dozorca szkolny miejscowy ma prawo być obecnym na konferencyach nauczycielskich.

W miejscowościach, gdzie dwie lub kilka szkół Radzie szkolnej miejscowej podlega, może być dwóch dozorców szkolnych, wyznaczonych do nadzorowania dydaktyczno-pedagogicznego.

Inni członkowie Rady szkolnej miejscowej mają także prawo odwiedzania szkół, aby się przekonać o ich stanie. Prawo wydawania potrzebnych zarządzeń nie służy wszakże pojedynczemu członkowi, tylko całej Radzie.

§. 17.

Członkowie Rady szkolnej miejscowej nie mają prawa do wynagrodzenia za sprawowanie swych czynności.

Połączone z niem wydatki zwrócone im będą gotówką z funduszków gminnych, z których także opędzać się będą niezbędne koszty kancelaryjne.

§. 18.

Duszpasterze, należący do Rad szkolnych miejscowych, prócz wspólnego z innymi członkami Rady szkolnej miejscowej prawa nadzorowania, nie uwłaczając postanowieniu zawartemu w §. 2. ustawy Państwa z dnia 25. maja 1868 r. (Dz. praw Państwa nr. 48.) mają szczegółowe prawo nadzorowania nauki religii, w szkole udzielanej.

§. 19.

W razie opróżnienia posady nauczyciela w szkole miejscowej, Rada szkolna miejscowa zarządzi bezzwłocznie tymczasowe zastępstwo. Równocześnie o tymczasowym zarządzeniu swoim da wiadomość Radzie szkolnej okręgowej, do dalszego urzędowego postąpienia.

Po rozpisaniu konkursu na posadę nauczyciela i po upływie terminu nastąpi z listy ukwalifikowanych kandydatów, przez Radę szkolną okręgową Radzie szkolnej miejscowej udzielonej, wybór stałego nauczyciela, przez uprawnionych do tego dokonać się mający. O wyborze tym zawiadomi Rada szkolna miejscowa Radę szkolną okręgową, i podda go pod zatwierdzenie Rady szkolnej krajowej.

T y t u ł II.

Rada szkolna okręgowa.

§. 20.

Bezpośrednio wyższy nadzór nad szkołami ludowymi sprawuje Rada szkolna okręgowa.

§. 21.

Kraj dzieli się na trzydzieści siedm następujących okręgów szkolnych :

1. Okręg szkolny miasta **Lwowa**
2. " " " **Krakowa.**
3. " " **Krakowski** (pow. pol. Kraków, Chrzanów).
4. " " **Wadowicki** (pow. pol. Wadowice, Biała, Żywiec,
5. " " **Myślenicki** (pow. pol. Myślenice, Nowy Targ).
6. " " **Nowo Sąddecki** (pow. pol. Nowy Sącz, Limanowa).
7. " " **Gorlicki** (pow. pol. Gorlice, Grzybów).
8. " " **Bocheński** (pow. pol. Bochnia, Wieliczka).
9. " " **Tarnowski** (pow. pol. Tarnów, Brzesko).
10. " " **Pilźnieński** (pow. pol. Pilzno, Dąbrowa).
11. " " **Jasielski** (pow. pol. Jasło, Krosno.)
12. " " **Mielecki** (pow. pol. Mielec, Tarnobrzeg).
13. " " **Ropczycki** (pow. pol. Ropczyce, Kolbuszowa).
14. " " **Rzeszowski** (pow. pol. Rzeszów, Łańcut, Nisko).
15. " " **Sanocki** (pow. pol. Sanok, Brzozów, Lisko).
16. " " **Przemyski** (pow. pol. Przemyśl, Bircza).
17. " " **Jarosławski** (pow. pol. Jarosław, Cieszanów).
18. " " **Mościcki** (pow. pol. Mościska, Jaworów.)
19. " " **Samborski** (pow. pol. Sambor, Stare Miasto).
20. " " **Drohobycki** (pow. pol. Drohobycz, Turka).
21. " " **Stryjski** (pow. pol. Stryj, Żydaczów).
22. " " **Kałuński** (pow. pol. Kałusz, Dolina).
23. " " **Gródecki** (pow. pol. Gródek, Rudki).
24. " " **Lwowski** (pow. pol. Lwów, Bóbrka).
25. " " **Sokalski** (pow. pol. Sokal, Kamionka Strumiłowa),
26. " " **Żółkiewski** (pow. pol. Żółkiew, Rawa).
27. " " **Złoczowski** (pow. pol. Złoczów, Brody).
28. " " **Brzeżański** (pow. pol. Brzeżany, Podhajce).
29. " " **Rohatyński** (pow. pol. Rohatyn, Przemyślany).
30. " " **Tarnopolski** (pow. pol. Tarnopol, Skałat Zbaraż).
31. " " **Husiatyński** (pow. pol. Husiatyn, Trembowla).
32. " " **Zaleszczycki** (pow. pol. Zaleszczyki, Borszczów).
33. " " **Czortkowski** (pow. pol. Czortków, Buczacz).
34. " " **Śniatyński** (pow. pol. Śniatyn, Horodenka).
35. " " **Kołomyjski** (pow. pol. Kołomyja, Kosów).
36. " " **Nadwórniański** (pow. pol. Nadwórna, Bohorodczany).
37. " " **Stanisławowski** (pow. pol. Stanisławów, Tlumacz).

Siedziba każdej Rady szkolnej okręgowej jest w tem mieście od którego okręg szkolny nosi nazwisko.

Miasta, które otrzymają własny statut, mogą tworzyć osobne okręgi szkolne z osobnemi Radami szkolnemi okręgowemi.

§. 22.

Rada szkolna okręgowa składa się,

- a) z przewodniczącego, którym jest naczelnik tej władzy politycznej powiatowej, której siedziba jest oraz siedzibą Rady szkolnej okręgowej;
- b) z duchownego każdego wyznania i obrządku, liczącego w okręgu więcej niż 2.000 dusz.

Mianowanie duchownego członka Rady szkolnej okręgowej należy do wyższej władzy kościelnej. Reprezentanta religii izraelskiej wybierają przełożenia gmin konfesyjnych w okręgu;

- c) z dwóch reprezentantów zawodu nauczycielskiego: jednego z nich wybiera zgromadzenie nauczycieli okręgu szkolnego, drugim jest dyrektor seminaryum nauczycielskiego, jeżeli się zakład taki w okręgu znajduje; w przeciwnym razie dyrektor jednej ze szkół średnich, w okręgu szkolnym znajdujących się, a gdy i szkoły średniej nie ma, kierownik jednej ze szkół ludowych, którego wyznaczy Rada szkolna krajowa;
- d) z delegatów Rad powiatowych, okręgiem szkolnym objętych, a mianowicie po jednym reprezentancie każdej Rady powiatowej;
- e) z inspektora szkolnego okręgowego, a względnie inspektorów szkolnych okręgowych.

Zastępcę przewodniczącego wybiera Rada szkolna okręgowa bezwzględną większością głosów ze swego grona.

§. 23.

Reprezentanci zawodu nauczycielskiego będą obierani na trzy lata. Duchowni (§. 22. b) pozostaną na swoim urzędzie dopóty, dopóki nie zostaną odwołani przez swoich mocodawców.

§. 24.

Dla miast rządzących się własnym statutem, stanowią się co do składu Rady szkolnej okręgowej (miejskiej) następujące wyjątki od przepisów, objętych §. 22.:

- a) przewodniczącym jest prezydent miasta (burmistrz);
- b) każde wyznanie i obrządek, które liczy więcej jak 500 dusz w mieście, ma być reprezentowane w Radzie szkolnej okręgowej przez swego delegata;
- c) postanowienie §. 22. lit. d) nie ma tutaj zastosowania. Natomiast wybiera reprezentacja gminna z pośród siebie, albo z pośród innych osób wybieralnych do reprezentacji gminnej dwóch członków do Rady szkolnej okręgowej. Utrata wybieralności do reprezentacji gminnej pociąga za sobą wystąpienie z Rady szkolnej okręgowej.

O ile w okręgach miejskich mają być oddzielne Rady szkolne miejscowe urządzone, lub tylko dozorczy dla poszczególnych szkół ustanowieni; orzeka Rada szkolna krajowa.

§. 25.

Do strzeżenia religijnych interesów tych mieszkańców szkolnego okręgu, do których wyznania żaden z członków Rady szkolnej okręgowej nie należy, wybiera też Rada dla każdego z wyznań osobnego doradcę.

§. 26.

Wszystkie w §§. 22., 24 i 25. wyszczególnione mianowania i wybory potrzebują zatwierdzenia Rady szkolnej krajowej.

§. 27.

Rada szkolna okręgowa ma, ze względu na wszystkie szkoły ludowe publiczne, i wszystkie należące do jej okręgu zakłady naukowe prywatne, niemniej na szkoły specjalne początkowe, i na znajdujące się w okręgu ochronki dla dzieci ten sam zakres działania, jaki według dotychczasowych przepisów służył politycznym władzom powiatowym i okręgowym nadzorcom szkolnym.

W szczególności ma Rada szkolna okręgowa:

1. Zastępować na zewnątrz sprawy okręgu szkolnego, mieć dokładny przegląd stanu szkół w okręgu, tudzież starać się o prawem przepisany porządek w szkołach, i o polepszenie, o ile to być może, tak w ogóle jak co do każdej szkoły z osobna;

2. starać się o ogłaszanie ustaw i rozporządzeń wyższych władz szkolnych w przedmiocie spraw szkolnych, tudzież o przeprowadzenie tych ustaw i rozporządzeń;

3. prowadzić pertraktacje co do regulowania i rozszerzenia szkół istniejących tudzież co do zakładania nowych szkół; rozstrzygać w pierwszej instancji o przyłączeniach do związku i wyłączeniach ze związku szkolnego; nadzorować budowlę szkolne, sprawiacz sprzęty i inne potrzeby, sprawdzać i potwierdzać fasze szkolne;

4. opiekować się funduszami i fundacyami szkolnymi miejscowymi, o ile do tego nie są przeznaczone osobne władze, albo o ile te czynności dla wyższej władzy nie są zastrzeżone; prowadzić pertraktacje o subwencyonowanie pojedynczych szkół z funduszków powiatowych i krajowych;

5. opiekować się nauczycielami, niemniej pod względem ekonomicznym i policyjnym szkołami; rozstrzygać w pierwszej instancji zażalenia w sprawach dotacyj i opłat emerytalnych, o ile tych opłat nie ponosi skarż Państwa lub kraju, tudzież w sprawach środków, pomocniczych do nauki i preliminarzów szkolnych i reperacyj konkurencyjnych;

6. używać środków przymusowych w razach ustawą oznaczonych, przyczem winni jej być pomocni c. k. Starostwie powiatowi.

7. tymczasowo obsadzać opróżnione posady przy szkołach; współdziałać w stanowczym obsadzeniu posad, względnie zaś w posuwaniu nauczycieli na wyższe płace;

8. przeprowadzać śledztwa w przekroczeniach dyscyplinarnych nauczycieli i co do usterek w szkole: rozstrzygać o tem w pierwszej instancji, albo w razie potrzeby czynić wnioski do Rady szkolnej krajowej;

9. starać się o dalsze kształcenie nauczycieli, urządzać konferencje nauczycielskie, i czuwać nad ich postępek; nadzorować biblioteki szkolne i biblioteki dla nauczycieli;

10. zawiązywać rady szkolne miejscowe, oznaczać ich granice i siedzibę, wspierać je i czuwać nad ich działaniem;

11. zarządzać nadzwyczajne inspekcyjne szkół;

12. po wysłuchaniu Rady szkolnej miejscowej, naznaczać odpowiedny miejscowym okolicznościom czas do prawem przepisanych wakacyj w szkołach elementarnych;

13. udzielać objaśnień i opinii, robić wnioski i peryodyczne sprawozdania do wyższych władz szkolnych.

§. 28.

Rada szkolna okręgowa zbiera się przynajmniej raz w miesiąc na zwyczajne obrady. Przewodniczący może według potrzeby, a winien na wniosek dwóch członków w przeciągu ośmiu dni zwołać nadzwyczajne posiedzenie.

Wszystkie sprawy, o których trzeba rozstrzygać, przekładać sprawozdania lub wnioski mają być kolegialnie traktowane.

W porozumieniu z Radą szkolną krajową nada sobie Rada okręgowa regulamin czynności, i określi bliżej kompetencje wydziału wykonawczego.

§. 29.

Do stanowienia uchwał potrzebna jest obecność więcej niż połowy członków.

Uchwały zapadają absolutną większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący, który ma także prawo wstrzymać przeprowadzenie uchwał, sprzeciwiających się według jego zdania ustawie, i zasięgnąć natychmiast decyzji Rady szkolnej krajowej.

Przy obradach i głosowaniu nad sprawami tyjącymi się osobistych interesów jednego z członków, członek ten udziału mieć nie może.

Zażalenia przeciw uchwałom Rady szkolnej okręgowej idą do Rady szkolnej krajowej.

Wnosić je należy w Radzie szkolnej okręgowej, i mają moc odraczającą, jeżeli zostały wniesione w czternastu dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.

§. 30.

W sprawach wymagających pospiechu, chociażby te sprawy kolegialnie miały być traktowane, może przewodniczący wydać bezpośrednie rozporządzenia, winien jednak bezwzględnie, a najpóźniej na najbliższem posiedzeniu zasięgnąć zatwierdzenia Rady szkolnej okręgowej.

§. 31.

Dla każdego okręgu szkolnego mianuje Minister wyznań i oświecenia na podstawie terna, przez Radę szkolną krajową przedłożonego, osobnego inspektora okręgowego, a w razie potrzeby dwóch lub więcej inspektorów; inspektorowie mają zazwyczaj powołani być na ten urząd z grona nauczycieli.

§. 32.

Okręgowy inspektor ma obowiązek peryodycznie odbywać wizytację szkół.

Jest on upoważniony w dydaktyczno-pedagogicznym względzie udzielać rad i zarządzać spostrzeżonym w tej mierze niedostatkom przez udzielanie na miejscu ustnych wskazówek. Jemu także służy przewodnictwo na okręgowych konferencyach nauczycielskich.

Podczas wizytacji powierzonych sobie szkół publicznych ma inspektor okręgowy przede wszystkim uważać :

1. na dozorcę szkolnego miejscowego, czy wypełnia swe obowiązki służbowe;
2. na przestrzeganie przepisów prawnych przy przyjmowaniu i uwalnianiu dzieci ze szkoły ;
3. na biegłość, pilność, na zachowanie się nauczycieli w ogóle, na panującą w szkole karność, porządek i ochędństwo;
4. na przestrzeganie planu nauk, na metodę naukową i na postępy dzieci w ogóle, i w pojedynczych przedmiotach;
5. na zaprowadzone środki do nauki służące, i na przybory pomocnicze, tudzież na wewnętrzne urządzenie szkoły;
6. na stosunki ekonomiczne szkoły, w szczególności na dotację nauczycieli, czy nauczyciel otrzymuje regularnie zapewiony mu dochód, czy i jakim trudni się ubocznem zajęciem.

Przy wizytacji prywatnych zakładów szkolnych i wychowawczych winien inspektor szkolny okręgowy na to uważać, czy zakłady te odpowiadają warunkom, pod którymi były założone, i czy nie przekraczają granic swego uprawnienia.

§. 33.

Inspektorowie szkolni okręgowi mają robić sprawozdania o swych czynnościach do Rady szkolnej okręgowej z dołączeniem potrzebnych wniosków i wskazówek, których na miejscu udzielili.

Sprawozdania te mają być przedłożone wraz z uchwałami, w skutek nich zapadłemi Radzie szkolnej krajowej, która uwzględni je w sprawozdaniach szkolnych do Ministerstwa wyznań i oświaty przesyłanych,

§. 34.

Doradcy Rady szkolnej okręgowej (§. 25) mają prawo zwiedzać znajdujące się w okręgu szkoły swojego wyznania, aby się przekonać o ich stanie, tudzież mają prawo być obecnymi przy peryodycznych wizytacjach tychże przez inspektorów szkolnych okręgowych; wreszcie mają prawo donieść Radzie szkolnej okręgowej o zrobionych przez siebie spostrzeżeniach, i czynić wnioski w celu polepszenia rzeczonych szkół.

Rada szkolna okręgowa ma zasięgać zdania doradców we wszystkich przedmiotach, zostających w związku z ich powołaniem, doradcy zaś mogą uczestniczyć w dotyczących obradach Rady szkolnej okręgowej z głosem stanowczym.

§. 35.

Przewodniczący w Radzie szkolnej okręgowej przydziela członkom Rady wpływające sprawy do zreferowania.

Polityczna władza powiatowa dostarcza Radzie szkolnej okręgowej potrzebnych ubikacyj i sił pomocniczych, opędza także jej potrzeby kancelaryjne.

W miastach rządzących się własnym statutem gminnym, daje Radzie szkolnej okręgowej ubikacje i niezbędne siły pomocnicze reprezentacya gminna; potrzeby kancelaryjne opędzane będą z funduszków gminnych.

§. 36.

Etat i płaca inspektorów szkolnych okręgowych ustanowione będą na właściwej drodze.

§. 37.

W imieniu Rady szkolnej okręgowej załatwiać będzie bieżące jej czynności wydział wykonawczy, do którego należą:

- a) prezes,
- b) jego zastępca.
- c) inspektor szkolny okręgowy.

Nieobecność któregoś z członków wydziału wykonawczego, o ile nie była spowodowana winą przewodniczącego, nie wstrzymuje czynności tegoż wydziału.

§. 38.

Prezes i członkowie Rady szkolnej okręgowej mają prawo zwiedzać osobiście szkoły ludowe, a to: prezes szkoły całego okręgu, delegaci rad powiatowych szkoły swego powiatu, duchowni szkoły służące dzieciom ich wyznania lub obrządku.

Mogą oni z poczynionych spostrzeżeń swoich zdawać sprawę swoim mocodawcom, nie mają atoli prawa udzielać ich bezpośrednio nauczycielom.

§. 39.

Członkowie Rady szkolnej okręgowej sprawują swoje czynności bezpłatnie, i mają tylko prawo do zwrotu kosztów podróży z powodu posiedzeń tejże Rady.

O zwrocie kosztów podróży dla reprezentantów zawodu nauczycielskiego w Radzie szkolnej okręgowej stanowi ustawa państwowa z dnia 19. kwietnia 1872. Dz. p. p. Nr. 63.

Delegaci Rad powiatowych mogą żądać zwrotu tychże kosztów z funduszków powiatowych.

§. 40.

Sprzeciwiające się tej nstawie przepisy o nadzorze nad szkołami ludowymi, tudzież niezgodne z nią postanowienia ustawy o konkurencyi szkolnej z dnia 12. sierpnia 1866 znoszą się.

P o s t a n o w i e n i a d o d a t k o w e.

§. 41.

Komitety szkolne konkurencyjne, istniejące na mocy ustawy z dnia 12. sierpnia 1866. mają być rozwiązane, a czynności ich przechodzą na Rady szkolne miejscowe.

